

Страсбург, 7.6.2016 г.
COM(2016) 377 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

План за действие относно интеграцията на граждани на трети държави

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Европейските общества стават все по-многообразни и тази тенденция ще продължава в бъдеще. Днес в ЕС живеят 20 милиона граждани на трети държави, които съставляват 4 % от неговото население¹. Мобилността на хората, в различни степени и по най-различни причини, ще бъде присъща черта на 21-и век за Европа и в глобален мащаб, което означава, че ЕС трябва да повиши усилията си не само по отношение на управлението на миграционните потоци, но и по отношение на политиките за интеграция на граждани на трети държави².

ЕС подпомага държавите членки в техните интеграционни политики вече няколко години. През 2014 г. Съветът по правосъдие и вътрешни работи потвърди **Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС**, приети през 2004 г., които установяват общ подход към интеграцията на граждани на трети държави в целия ЕС.³ През 2011 г. Европейската комисия представи Европейска програма⁴ за интеграцията на граждани на трети страни, в която призовава за засилен и съгласуван подход към интеграцията в различните области на политиката и на различните равнища на управление. През тези години много държави членки разработиха свои собствени интеграционни политики съобразно своя национален контекст, а ЕС изпълняваше важна роля в подпомагането на някои от тези действия.

Въпреки това, независимо от положените усилия, гражданите на трети държави в ЕС продължават да се справят по-зле от гражданите на ЕС, що се отнася до заетостта, образованието и социалното приобщаване⁵. Същевременно наскоро взетите мерки за подобряване на управлението на големия приток от лица в ЕС, нуждаещи се от закрила, включително мерките за преместване и презаселване⁶, изведоха на преден план необходимостта държавите членки с по-ограничен опит в интеграцията да разработят ефективни интеграционни стратегии.

Създаването на условия за това всички пребиваващи законно и легитимно в ЕС, независимо от продължителността на тяхното пребиваване, да могат да допринасят и участват, е от първостепенно значение за благоденствието, просперитета и сближаването на европейските общества в бъдеще. Във времена, когато се надигат дискриминацията, предразсъдъците, расизмът и ксенофобията, съществуват правни, морални и икономически императиви за отстояване на основните права, ценности и свободи в ЕС и за продължаване на работата за едно по-сплотено общество като цяло.

¹ Виж: Евростат (2015 г.).

² Настоящият план за действие разглежда интеграцията на мигранти, включително бежанци, които са граждани на страни извън ЕС и пребивават в ЕС законно. Той не се отнася до граждани на държави — членки на ЕС, които произхождат от мигранти от трети държави по линия на своите родители или прародители, както и до граждани на ЕС, които са упражнили правото си на свободно движение, включително членовете на техните семейства.

³ Виж: Заключение на Съвета по правосъдие и вътрешни работи от 5-6 юни 2014 г., http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/82745.pdf.

⁴ Виж: COM(2011) 455 окончателен от 20.7.2011 г.

⁵ Виж данните на Евростат: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migrant_integration_statistics_-_overview и ОИСП/Европейски съюз (2015), „Показатели за интеграцията на имигранти за 2015 г. Заселване“, <http://www.oecd.org/els/mig/Indicators-of-Immigrant-Integration-2015.pdf>.

⁶ Виж докладите на Комисията относно преместването и презаселването: COM(2016) 165 final; COM(2016) 222 final; COM(2016)360 final.

Успешната интеграция на гражданите на трети държави е въпрос от общ интерес за всички държави членки.

Инвестирането на ресурси и енергия в интеграционните политики днес ще допринесе за това Европа да стане по-проспериращо, сплотено и приобщаващо общество в дългосрочен план. В Европейската програма за миграцията⁷ бе подчертана необходимостта от ефективни политики за интеграция на гражданите на трети държави. В контекста на настоящите предизвикателства, свързани с миграцията, и както беше обявено в съобщението от 6 април 2016 г.⁸, е дошъл моментът за преразглеждане и укрепване на общия подход във всички области на политиката и заедно с всички съответни участници — включително ЕС, държавите членки, регионалните и местните органи, както и социалните партньори и организациите на гражданското общество. Подкрепа за това изразява и Европейският парламент в своята резолюция от 12 април 2016 г., в която се призовава, наред с другото, за пълноценно участие и ранна интеграция на всички граждани на трети държави, включително бежанците⁹.

Както предвижда член 79, параграф 4 от Договора за функционирането на Европейския съюз, въпреки че компетентността в областта на миграцията принадлежи основно на държавите членки, ЕС може да установява мерки за поощряване и подкрепа на действията на държавите членки за насърчаване на интеграцията на граждани на трети страни, пребиваващи законно на тяхна територия, и има важна роля за подпомагането, стимулирането и координирането на действията и политиките на държавите членки в тази област. В сегашната ситуация много държави — членки на ЕС, са изправени пред сходни предизвикателства и действията на равнище ЕС могат да донесат добавена стойност чрез предоставяната от него структурна подкрепа. В настоящия план за действие се предоставя обща политическа рамка, предназначена да подпомага държавите членки при по-нататъшното развитие и укрепване на техните национални политики за интеграция на мигранти от трети държави, и се описва политическата, оперативната и финансовата подкрепа, която Комисията ще оказва на техните усилия.

2. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНОСТИ НА ИНТЕГРАЦИЯТА

Изследванията показват, че гражданите на трети държави продължават да се сблъскват с пречки пред достъпа до образователната система, пазара на труда и приемливи жилищни условия¹⁰. Те са изложени на по-голям риск от бедност и социално

⁷ Виж: COM(2015)240 final от 13.5.2012 г.

⁸ Виж: COM(2016) 197 final от 6.4.2016 г.

⁹ Виж: Резолюция на Европейския парламент от 12 април 2016 г. относно положението в Средиземно море и необходимостта от всеобхватен подход на ЕС към миграцията (2015/2095(INI)).

¹⁰ През 2015 г. равнището на заетост на гражданите на трети държави е било с 12,4 процентни пункта по-ниско отколкото това на гражданите на приемащите държави, като особено ниско е било равнището на заетост на жените. Мигрантите от трети държави често са непълно заети, дори да притежават университетска диплома. Равнището на неуспеваемост е два пъти по-високо сред мигрантите от първо поколение (42 %) в сравнение с учениците от местни родители (20 %) и остава високо сред второто поколение (родени в страната от родители, които са родени извън страната) (34 %). През 2014 г. 49 % от гражданите на трети държави са били изложени на риск от бедност или социално изключване, докато сред гражданите на приемащите държави страни делът на тази група е 22 %. 18,2 % от младежите, родени извън ЕС, са се сблъскали с тежки материални лишения. . Вероятността гражданите на трети държави да живеят в пренаселени жилища е била по-висока в сравнение с населението с местен произход.

изключване в сравнение с гражданите на приемащата държава, дори ако имат работа. Децата са изложени на особено висок риск от бедност.

Както посочва Комисията в своето съобщение от 7 април 2016 г.¹¹, националните икономически и социални политики трябва да отчитат също така неотдавнашния приток на мигранти и бежанци, по-специално за да се осигури задоволяването на техните най-наложителни нужди и тяхното интегриране на пазара на труда и в обществото. Това ще бъде предизвикателство за много държави членки, но при наличие на необходимите условия за бърза и успешна интеграция то представлява и възможност, особено за държавите членки, в които се наблюдават демографски промени. Тази възможност има и икономическо измерение, защото данните показват, че гражданите на трети държави имат положителен нетен фискален принос, ако са интегрирани добре и своевременно, като се започне с ранна интеграция в образователната система и пазара на труда.¹²

Нереализацията на потенциала на гражданите на трети държави в ЕС би представлявала огромно разхищение на ресурси — както за самите засегнати лица, така и в по-общ план за нашата икономика и общество¹³. Съществува ясен риск цената на неинтеграцията да се окаже по-висока от цената на инвестициите в интеграционни политики.

Индивидуалните интеграционни потребности варират в широки граници в зависимост от причината, поради която лицето е дошло в ЕС, и очакваната продължителност на престоя му, както и от неговите умения, образователно равнище и трудов опит. Висококвалифицираните граждани на трети държави, които се преместват по икономически причини, често получават интеграционна подкрепа от своите работодатели, например езикови курсове, както и от мрежата, осигурявана от тяхната работна среда. Особено за новопристигналите бежанци възникват специфични проблеми, като уязвимост вследствие на преживените травми, липса на документи за квалификация, пасивност преди и по време на процедурата за убежище¹⁴, но също така езикови бариери и рискове от стигматизация в образователната система, на пазара на труда и на жилищния пазар, които не са ограничени само до бежанците.

Не е необходимо и не би трябвало действията в подкрепа на интеграцията на граждани на трети държави да бъдат за сметка на мерките, насочени към групи или малцинства в уязвимо или неравностойно положение. В действителност включването на

¹¹ Виж: Европейски семестър за 2016 г.: оценка на напредъка в структурните реформи, предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси и резултати от задълбочените прегледи в съответствие с Регламент (ЕС) № 1176/2011 (COM(2016) 95 final/2).

¹² Виж например ОИСП, *The Fiscal Impact of Immigration in OECD Countries* (Фискално въздействие на миграцията в страните от ОИСП) в „International Migration Outlook 2013.“, и ЕК Policy Review *Research on Migration: Facing Realities and Maximising Opportunities* (Преглед на политиката — Изследване върху миграцията: посрещане на реалностите и максимизиране на възможностите), 2016 г.

¹³ Виж: Документ, публикуван от Генерална дирекция „Икономически и финансови въпроси“ на Европейската комисия: „[An Economic Take on the Refugee Crisis](#)“ (Икономически поглед върху бежанската криза).

¹⁴ Държавите членки имат специфични задължения съгласно законодателството на ЕС, по-конкретно по Директивата относно условията на приемане (2013/33/ЕС) и Директивата относно признаването (2011/95/ЕС), а именно да предоставят на кандидатите за убежище подходящи условия на приемане от самото начало, да гарантират равен достъп до пазара на труда и да улесняват достъпа до работни места след предоставянето на статут на закрила, както и да гарантират еднакво третиране във връзка с признаването на дипломи и да предоставят специални облекчения.

интеграцията на граждани на трети държави във всички области на политиката е и следва да бъде неразделна част от усилията за модернизация и изграждане на приобщаващи политики в областта на социалните дейности, образованието, пазара на труда, здравеопазването и равенството с оглед предлагането на реални възможности на всички да участват в обществото и икономиката. Предстоящата нова европейска програма за умения¹⁵ е насочена към укрепването на човешкия капитал и неговата пригодност за заетост в Европа, допринасяйки по този начин за цялостната конкурентоспособност на ЕС. Същевременно целенасочени специфични мерки могат да отговорят на интеграционните потребности на конкретни групи мигранти от трети държави, независимо дали те са пристигнали наскоро и изпълняват условията за пребиване или вече пребивават в ЕС от няколко години¹⁶.

3. ИЗГРАЖДАНЕ НА СПЛОТЕНИ ОБЩЕСТВА

Разработването на ефективни интеграционни политики — както за гражданите на трети държави, които са пристигнали наскоро и отговарят на изискванията да останат, така и за тези, които пребивават в ЕС по-продължително — представлява дългосрочна инвестиция. Ефективните и справедливи интеграционни мерки изискват достатъчни политически, социални и финансови инвестиции, които ще докажат своята полезност за всички наши общности в дългосрочен план.

Опитът показва, че интеграционните политики функционират най-добре, когато са насочени към осигуряването на координирани системи, способстващи за участието и овластяването на всички в обществото — гражданите на трети държави и общностите, в които те се установяват. Това означава, че интеграцията следва да надхвърли участието в пазара на труда и усвояването на езика на приемащата държава: интеграцията е най-ефективна, когато е обвързана с начина на живот в многообразните европейски общества.

Европейският съюз е изграден върху основни ценности като демокрацията, правовата държава и зачитането на основните права. Хартата на основните права на Европейски съюз обхваща много права от първостепенно значение за интеграционния процес, включително свободата на словото и свободата на вероизповедание, както и правата на равенство и недискриминация. Познаването и приемането на тези ценности е съществен елемент от живота и участието в приемащото общество. Същевременно тези права закрилят гражданите на трети държави и способстват за тяхното включване в обществото. В тази връзка Съветът обсъди интеграцията на граждани на трети държави в контекста на своя годишен диалог в областта на правовата държава за 2016 г.¹⁷, по време на който бяха потвърдени водещата роля на основните ценности и централното значение на принципа, че интеграцията е двупосочен процес.

Този динамичен, двупосочен процес на интеграция означава не само да се *очаква* гражданите на трети държави да възприемат основните ценности на ЕС и да научат езика на приемащата държава, но също така да им се *предлагат* реални възможности за участие в икономиката и обществото на държавата членка, в която се установят.

¹⁵ Виж: „Нова европейска програма за умения: Съвместни усилия за укрепване на човешкия капитал, пригодността за заетост и конкурентоспособността“ (COM(2016) 381), още не е публикувана.

¹⁷ Виж: <http://www.consilium.europa.eu/bg/meetings/gac/2016/05/24/>

Активният принос и възможността за принос към политическия, културния и социалния живот са поне също толкова важни за създаването на чувството на принадлежност към приемащото общество и на пускане на корени в него и за изграждането на общества, процъфтяващи в социално-икономическо отношение. Развитието на гостоприемни, разнообразни и приобщаващи общества е процес, изискващ ангажираност както от страна на гражданите на трети държави, така и от приемащото общество. Насърчаването на межкултурния диалог, включително междурелигиозния диалог, между верските общности, на зачитането на правата на човека и на европейските ценности е от първостепенно значение.

4. ОСНОВНИ ПРИОРИТЕТИ НА ПОЛИТИКАТА И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ИНТЕГРАЦИЯТА В ЕС

Успешната интеграция е процес, който се осъществява във времето, но най-важно — в различни области на политиката, например образование, заетост, предприемачество и култура, както и в различен контекст. Надграждайки върху Европейската програма за интеграция от 2011 г., настоящият план за действие определя основните политически приоритети и инструментите за подпомагане на изпълнението на тези приоритети.

4.1 Приоритети на политиката

Необходимо е да се отдаде приоритет на предприемането на конкретни мерки както на равнището на държавите членки, така и на равнище ЕС за засилване и подпомагане на интеграцията във всички ключови области на политиката.

4.1.1 Мерки преди заминаване и преди пристигане

Предоставянето на подкрепа на гражданите на трети държави във възможно най-ранния момент от миграционния процес се утвърди като съществен фактор за успешна интеграция. Начална точка, когато е възможно, са мерките преди заминаване и преди пристигане, насочени както към пристигащите от трети държави, така и към приемащото общество. Тези мерки могат да са полезни за всички лица, независимо от причините за тяхното законно преместване в ЕС, но могат да са особено важни при подготовката за презаселване на бежанци. Тъй като държавите членки следва да увеличат своите усилия за изпълнение на решението за презаселване от юни 2015 г.¹⁸, на доброволната схема с Турция за хуманитарно приемане¹⁹ и на схемата за презаселване „един за един“ съгласно Изявлението на ЕС и Турция²⁰, още по-важно става разработването на допълнителни мерки преди заминаване, особено и с оглед на предвижданата структурирана система за презаселване, обявена в съобщението от 6 април 2016 г.²¹

За засегнатите граждани на трети държави, особено пристигащите с цел постъпване на работа или по семейни причини, но също и за бежанците, на които предстои презаселване, езиковото и свързаното с работата обучение преди заминаване може да ускори интеграцията в тяхната бъдеща среда. Когато са разработени съвместно от страните на произход и местоназначение, мерките преди заминаване се оказват особено

¹⁸ Виж: C(2015) 3560 final.

¹⁹ Виж: C(2015) 9490.

²⁰ Виж: <http://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>

²¹ Виж: COM(2016) 197 final, 6.4.2016 г.

ефективни за ускоряване на интеграцията. Въпреки това сътрудничеството между страните на произход и на транзит по този въпрос все още не е достатъчно развито. В своето Съобщение относно създаване на нова рамка за партньорство с трети държави в рамките на европейската програма за миграцията²² Комисията предлага последователен и адаптиран подход за разработване, съвместно с държавите членки, на инструменти, начини и лостове за установяване на всеобхватни партньорства с трети държави за по-добро управление на миграцията. Например, Комисията ще работи с държавите членки за укрепване на сътрудничеството с избрани трети държави за изпълнение на ангажиментите по плана за действие, подписан на срещата на върха по въпросите на миграцията във Валета през 2015 г.²³, включително що се отнася до мерките, предхождащи заминаването.

Що се отнася до презаселването на бежанци, предоставянето на бежанците на информация за страната на презаселване, подпомагането им за формиране в тях на реалистични очаквания за бъдещия им живот, запознаването им с техните права и задължения, както и обучението им в езикови и други умения, които могат да им помогнат да успеят в новата им среда, са елементи от ключово значение за улесняването на тяхната интеграция след пристигането им в съответните страни по местоназначение.

Иновативното използване на технологиите, социалните медии и интернет следва да бъде част от всички етапи на интеграционния процес, включително етапа, предхождащ заминаването. Някои държави членки са разработили онлайн инструменти, например телефонни приложения, за информиране на новопрестигналите кандидати за убежище относно техните права и за приемащото общество, за основно езиково обучение или за предоставяне на чисто практическа информация за улесняване на ежедневието.

По подобен начин мерките преди пристигане могат да помогнат за това приемащите общества да бъдат подготвени за пристигането на граждани на трети държави, като допринасят за създаването в тях на състрадателност и разбиране с цел преодоляване на предразсъдъците и насърчаване на открито и гостоприемно отношение. Някои държави членки вече организират едни или други мерки преди пристигане, насочени към общностите, които приемат презаселени бежанци. Например мрежата SHARE, която се финансира от Европейската комисия и има за цел да свързва европейските регионални и местни органи и партньорите им от гражданското общество, участващи в презаселването и интеграцията, разработи „Share City Curriculum“ — набор от инструменти за посрещане, подкрепа и овластяване на презаселени бежанци.²⁴

С оглед на изпълнението на ангажиментите за презаселване, Комисията ще предостави допълнителна финансова подкрепа на държавите членки за организиране на ефективни мерки преди заминаване и за засилване на сътрудничеството със съответните международни организации, като Международната организация по миграция (МОМ). Комисията предложи новата Агенция на ЕС в областта на убежището да има ключова роля за улесняването и наблюдението на обмена на най-добри практики между

²² Виж: Съобщение относно създаването на нова рамка за партньорство с трети държави в рамките на европейската програма за миграцията“, (COM(2016) 385, 7 юни 2016 г.).

²³ Виж: http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2015/11/ACTION_PLAN_EN_pdf/

²⁴ Виж окончателния доклад: <http://www.euocities.eu/euocities/news/-Building-a-resettlement-network-of-European-cities-and-regions-SHARE-project-publication-WSP0-A9SHLX>.

държавите членки, включително в областта на интеграционните мерки преди заминаване.²⁵

Комисията:

- ще стартира проекти за подпомагане на мерки преди пристигане и преди заминаване, насочени към местните общности, включително в контекста на програмите за презаселване, с акцент върху приоритетни трети държави;
- ще взаимодейства с държавите членки за укрепване на сътрудничеството с избрани трети държави по мерките преди заминаване, включително по плана за действие от Валета.

При укрепването на техните интеграционни политики държавите членки се приканват:

- да насърчават частни програми за спонсориране²⁶ на презаселването на бежанци с цел активно участие на местните общности в процеса на интеграция на граждани от трети държави;
- да разгледат възможностите за участие в проекти, включващи много заинтересовани страни, като например проекта на ЕС „Улесняване на презаселването и приема на бежанци посредством нови знания“²⁷;
- да предоставят информация преди заминаване, предназначена да подготви лицата за пристигането им в ЕС, включително чрез назначаване на служители за връзка по въпросите на интеграцията в посолствата в ключови трети държави.

4.1.2 Образование

Образованието и обучението са едни от най-мощните инструменти за интеграция и достъпът до тях следва да бъде гарантиран и насърчаван на възможно най-ранен етап. Придобиването на основни умения създава основа за по-нататъшно учене и осигурява достъп до заетост и социално приобщаване.

Усвояването на езика на страната по местоназначение е от първостепенна важност, за да могат гражданите на трети държави да преминат успешно интеграционния процес. Програмите за езикова интеграция следва да бъдат осигурявани на възможно най-ранен етап след пристигането, да бъдат адаптирани към потребностите от езикова компетентност на всяко лице и да съчетават изучаването на езика с усвояването на други умения и компетентности или с натрупването на трудов опит. Специални усилия следва да се полагат, за да се гарантира, че от тези курсове се ползват както жените, така и мъжете.

Всички деца, независимо от своя семеен или културен произход и пол, имат право на образование, за да напреднат в своето развитие. Твърде е възможно децата бежанци да

²⁵ Виж: COM(2016)197 final, 6.4.2016 г.

²⁶ По частните програми за спонсориране, организации на гражданското общество или групи лица поемат част от разходите по презаселването и полагат грижи за първоначалната интеграция на презаселени бежанци в сътрудничество с местните общности.

²⁷ Проект EU-FRANK „Улесняване на презаселването и приемането на бежанци посредством нови знания“, финансиран от ЕС и изпълняван от шведската Агенция по миграцията, 2016—2020 г.

са прекъсвали обучението си или в някои случаи изобщо да не са ходили на училище, и съответно да се нуждаят от специализирана подкрепа, включително уроци за преодоляване на изоставането. Учителите следва да притежават необходимите умения да ги подпомагат и самите те следва да бъдат подпомагани в работата си във все по-разнолики класни стаи, включително за предотвратяване на отпадането от училище и образователната сегрегация.

Системите за образование и грижи в ранна детска възраст са от основно значение за интеграцията на семейства и деца от трети държави. Те имат съществена роля за приучването към съжителство в разнородни общества и за придобиването на езикови компетентности. Инвестирането в образование и грижи в ранна детска възраст е доказало своята ефективност в справянето с бедността и социалното изключване и за осигуряването на възможности на всички деца да реализират пълния си потенциал.

Запознаването със законите, културата и ценностите на приемащото общество е от първостепенно значение за това гражданите на трети държави да разбират отговорностите, свързани с новия им живот в приемащото общество, и активно да участват в това общество. Образованието има силна роля за социализацията на децата и може да способства за социалното сближаване и взаимното разбирателство между гражданите на трети държави и приемащите общества. Въпросът за въвеждане на курсове по гражданско образование в средните училища следва да бъде проучен по-задълбочено. Неформалното учене (например в младежки сдружения, чрез култура и спорт) също има ключова роля за допълване на интеграцията чрез официално образование в училища или висши учебни заведения.

По новата европейска програма за умения Комисията ще предложи мерки за усъвършенстване на уменията на лица с ограничени умения или ниска квалификация, които могат да са полезни за гражданите на трети държави²⁸.

Комисията:

- ще осигури онлайн възможности за езиково оценяване и обучение, предназначени за новопристигнали граждани на трети държави, особено бежанци, чрез онлайн езикова подготовка по програма „Еразъм +“ (за период от три години на бежанците ще бъдат осигурени 100 000 лиценза за онлайн езикови курсове);
- ще подпомага партньорски обучения по мерки, свързани с ключовите политики, като например часове за добре дошли, оценка на уменията и владеенето на езици, подкрепа за непридружени деца, межкултурно опознаване, признаване на образователните квалификации и интеграция в системата на висшето образование;
- ще подкрепя училищната общност за насърчаване на приобщаващото образование и за посрещане на специфичните потребности на учениците мигранти, чрез онлайн платформата на ЕК [School Education Gateway](#);
- ще премахне пречките пред участието на момчета и момичета — граждани на трети държави, в ранно образование чрез разработване на Европейска рамка за качество на образованието и грижите в ранна детска възраст (ОГРДВ), включително чрез предоставяне на съдействие на персонала, зает в ОГРДВ, за съобразяване със специфичните обстоятелства на семействата;

²⁸ Виж: „Нова европейска програма за умения: Съвместни усилия за укрепване на човешкия капитал, пригодността за заетост и конкурентоспособността“ (COM(2016) 381), още не е публикувана.

- ще подпомага усъвършенстването на уменията на лица с ограничени умения или ниска квалификация в контекста на новата европейска програма за умения.

При укрепването на техните интеграционни политики държавите членки се приканват:

- да обучават учителите и училищния персонал в необходимите умения за управление на многообразието и да насърчават назначаването на учители от мигрантски произход;
- да насърчават и подпомагат участието на децата на мигранти в системата за образование и грижи в ранна детска възраст.

4.1.3 Интеграция на пазара на труда и достъп до професионално обучение

Заетостта е в сърцевината на интеграционния процес. Намирането на работа има фундаментално значение за включването в икономическия и социалния живот на приемащата държава, за осигуряването на достъп до приемливи жилищни условия и условия на живот, както и за икономическото приобщаване. Своевременната и пълноценна интеграция на пазара на труда може също така да помогне за удовлетворяването на растящите потребности от специфични умения в ЕС, както и за укрепване на устойчивостта на социалноосигурителните системи на фона на застаряващото население и работна сила. В действителност, заетостта обикновено е единственият най-важен фактор, определящ нетния фискален принос на гражданите на трети държави.²⁹ Подкрепата на предприемачеството, включително чрез достъп до съществуващи схеми за подпомагане на микрокредити, също е много важно средство за увеличаване на приноса на гражданите на трети държави към икономиката и обществото като цяло.

Въпреки това равнището на заетост на гражданите на трети държави остава под средното за гражданите на приемащата държава в повечето държави членки.³⁰ Много граждани на трети държави притежават по-висока квалификация или умения, отколкото изисква тяхното работно място, или работят при по-неблагоприятни условия по отношение на трудово възнаграждение, защита от безработица и перспективи за професионално развитие, или заемат непропорционално висок дял от заетите в определени сектори³¹. При жените се наблюдава тенденция към особено ниски нива на заетост и активност³², което задължително изисква специално внимание към тяхната интеграция на пазара на труда.

Улесняването на валидирането на умения и на признаването на квалификации е от първостепенно значение за пълноценното използване на уменията на отделните лица.

²⁹ Виж Документ, публикуван от Генерална дирекция „Икономически и финансови въпроси“ на Европейската комисия: [„An Economic Take on the Refugee Crisis“](#) (Икономически поглед върху бежанската криза).

³⁰ Виж Евростат: [Migrant integration in the EU labour market](#) (Интеграция на мигрантите на пазара на труда), 6.6.2016 г.

³¹ Над 40 % от работниците от трети държави с високо образователно ниво работят в сфери, изискващи средна или ниска квалификация, в сравнение с близо 20 % от гражданите на приемащата държава, Евростат, „Проучване на трудовата сила“.

³² През 2015 г. по-малко от половината от жените — гражданки на трети държави са имали работа, което означава, че тяхното равнище на заетост е било с повече от 16 процентни пункта по-ниско от равнището на заетост на жените — гражданки на ЕС.

Това е особено важно за бежанците, които може да не разполагат с необходимите документи, доказващи предишното образование и квалификация, може да са прекъснали образованието си или може да не са получили официално образование.

На тристранната социална среща на високо равнище³³, състояла се на 16 март 2016 г., социални партньори от различните отрасли в ЕС представиха съвместна декларация относно бежанската криза³⁴, в която подчертават важността на интеграцията на бежанците в обучението, заетостта и обществото като цяло, и призовават за цялостно решаване на въпроса относно анализа и валидирането на уменията при отчитане икономическите потребности.

Въпреки че правото на ЕС вече предвижда равен достъп на бежанците и на местните граждани до пазара на труда, ще остане необходимостта от активни политики по заетостта — общи и цели — за улесняване на участието на бежанците в пазара на труда. Комисията приветства факта, че някои държави членки предоставят достъп до пазара на труда много по-рано от изтичането на деветмесечния срок, предвиден в Директивата относно условията на приемане (например Белгия, Италия, Румъния). Тя приветства също така облекчаването на условията (в Германия), при които кандидатите за убежище имат достъп до пазара на труда, както и инициативите за свързване на настаняването на кандидати за убежище и бежанци с възможности за осигуряване на заетост (например Швеция, Дания, Финландия, Португалия, Естония). Въпреки тези подобрения обаче продължават да съществуват значителни пречки пред навлизането в пазара на труда.

Ранната интеграция в професионално обучение със силно ориентирано към работата учебно измерение може да се окаже особено ефективна за някои граждани на трети държави, осигурявайки им основа за успешна интеграция в пазара на труда и напредване към по-високи квалификационни нива. Комисията ще мобилизира съществуващите политически инициативи и програми (Европейски алианс за професионална подготовка, Европейски пакт за младежта, „Еразъм+“, „Образование и обучение 2020“ и др.) за насърчаване на партньорското образование и споделяне на обещаващи практики за интеграция в областта на професионалното образование и обучение.

На последно място, ранната активизация и интервенция по отношение на уязвими млади хора, незаети с работа, учене или обучение, включително по отношение на млади граждани на трети държави, са изключително важни за осигуряване на тяхната бърза интеграция по отношение на образование, чиракуване, стажове или на пазара на труда. Комисията ще проучи възможностите за по-нататъшно подобряване на информационните дейности, насочени към тези уязвими млади хора, включително гражданите на трети държави, в съществуващата рамка на гаранцията за младежта и при възможност с участие на частния сектор.

³³ Тристранната социална среща на високо равнище събира два пъти годишно ръководителите на институциите на ЕС и на социалните партньори в ЕС за обсъждане на актуални проблеми.

³⁴ Виж https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/press-release/files/14.03.16_окончателен_eco_soc_partners_message_refugee_crisis.pdf

По новата европейска програма за умения Комисията ще разработи мерки и инструменти в подкрепа на профилирането на умения и признаването на квалификацията на граждани на трети държави³⁵.

Комисията:

- ще разработи онлайн база данни с обещаващи практики за интеграция на пазара на труда на бежанци, както и на кандидати за убежище при наличие на добри перспективи за предоставяне на закрила, като ресурс за тези, които разработват политиките в държавите членки;
- по новата европейска програма за умения: а) ще разработи „Набор от инструменти за умения и квалификация“ в помощ на своевременното установяване на уменията и квалификацията на новопристигнали граждани на трети държави, б) ще осигури събирането на по-добра информация относно практиките и решенията за признаване на квалификациите в различните страни чрез портала Europass и в) ще подобри прозрачността и разбирането на квалификациите, придобити в трети държави, чрез преразглеждане на Европейската квалификационна рамка;
- ще предоставя специална подкрепа за ранното признаване на академичните квалификации на граждани на трети държави, в това число и бежанци, включително чрез засилване на сътрудничеството с Националните информационни центрове за академично признаване (NARIC) и чрез обучение на персонала в приемателните центрове;
- ще стартира проекти (по фонд „Убежище, миграция и интеграция“ и по Програмата на ЕС за заетост и социални иновации) за насърчаване на интеграцията на бежанци в пазара на труда, на бързото им включване в пазара на труда, на професионалното им обучение, както и за интеграция на жените на пазара на труда;
- ще идентифицира най-добри практики за насърчаване на предприемаческата инициатива сред мигрантите и ще финансира пилотни проекти за тяхното разпространение.

При укрепването на техните интеграционни политики държавите членки се приканват:

- да съдействат за бързото включване в пазара на труда на новопристигнали граждани на трети държави, например чрез ранна оценка на техните умения и квалификации, комбинирано езиково обучение и обучение на работното място, специализирано напътстване и наставничество;
- да премахнат пречките, за да гарантират ефективен достъп до професионално обучение и до пазара на труда за бежанци, както и за кандидати за убежище при наличие на добри перспективи за предоставяне на закрила;
- да оценяват, валидират и признават възможно най-рано уменията и квалификациите на гражданите на трети държави, като използват пълноценно наличните инструменти на равнището на ЕС;

³⁵ Виж: „„Нова европейска програма за умения: Съвместни усилия за укрепване на човешкия капитал, пригодността за заетост и конкурентоспособността“ (COM(2016) 381), още не е публикувана.

- да насърчават предприемачеството чрез специализирано бизнес обучение и наставничество и чрез допускане на гражданите на трети държави до общите структури за подпомагане на предприемачеството.

4.1.4 Достъп до основни услуги

Достъпът до адекватно и достъпно жилищно настаняване е основно условие, за да могат гражданите на трети държави да започнат нов живот в новото общество, но представлява сериозно предизвикателство в контекста на сегашните приходящи потоци, както по отношение на първоначалното приемане, така и при намирането на дългосрочни жилищни решения, които освен това създават подходящи възможности за заетост. Въпреки че отговорността за жилищните политики е национална компетентност, Комисията подпомага държавите членки както за справяне с непосредствените предизвикателства за настаняване, свързани с бежанската криза, така и за финансирането на адекватни и достъпни жилища³⁶. Европейската инвестиционна банка също може да предоставя подкрепа, като финансиране за приемателни центрове, временно настаняване през фазата на кандидатстване за убежище и по-дългосрочно осигуряване на социални жилища за гражданите на трети държави, на които е предоставена закрила³⁷.

Новата Европейска мрежа за интеграция и партньорствата по Програмата за градовете в ЕС³⁸ (виж т. 4.2.1 по-долу) ще предложат рамка, в която градове, държави членки и други заинтересовани страни ще могат да обменят опит и най-добри практики по градското измерение на многообразието и миграцията, включително за справяне с географската изолация и образуването на гета, за установяване на пречките и за набелязване на конкретни действия.

Данните показват, че недоброто здраве и липсата на достъп до здравни услуги могат да бъдат фундаментална и постоянна пречка пред интеграцията, която засяга почти всички сфери на живот и определя възможностите за заетост, образование, изучаване на езика на приемащата страна и взаимодействие с публичните институции. По-конкретно, през първоначалната приемателна фаза осигуряването на достъп до здравеопазване е особено важно, но гражданите на трети държави могат да срещнат особени проблеми при достъпа до редовни здравни услуги, при взаимодействието с непознати здравни системи и при ефективната комуникация с медицински персонал. Комисията ще финансира проекти за подкрепа на най-добри практики в предоставянето на здравни грижи на уязвими лица, особено бежанци. Освен това, ЕК разработи, в сътрудничество с Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC) и Международната организация по миграцията (МОМ), лично здравно досие в помощ на установяването на здравните потребности на гражданите на трети държави и за улесняване на предоставянето на здравни грижи.

³⁶ Социалното жилищно настаняване може да бъде подпомагано по програми в рамките на Европейския структурен и инвестиционен фонд 2014—2020 г.

³⁷ Досега са одобрени три заема на обща стойност около 800 млн. евро за дългово финансиране в полза на около 250 000 бежанци (в Германия и Франция обща стойност на проекта е около 1.6 млрд. евро, като в процес на разглеждане е още един заем). Европейската инвестиционна банка финансира също така разходите за допълнително образование и социална подкрепа за бежанци във връзка с инвестициите за настаняване.

³⁸ Виж http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/agenda/.

Комисията:

- ще насърчава използването на фондовете на ЕС за инфраструктури за приемане, образование, жилищно настаняване и предоставяне на здравни и социални грижи на граждани на трети държави;
- ще укрепва сътрудничеството с Европейската инвестиционна банка с оглед осигуряването на финансиране на съоръжения за временно настаняване и здравно обслужване на новопристигнали граждани на трети държави, както и на и социални жилища;
- ще насърчава партньорското обучение между държавите членки и градовете под формата на проучвателни посещения, партньорски прегледи и споделяне на най-добри практики за преодоляване на жилищните предизвикателства, включително географската изолация и образуването на гета;
- ще подпомага най-добрите практики за предоставяне на грижи на уязвими граждани на трети държави и бежанци, включително жени, деца и други лица по Здравната програма;
- ще разработва пилотни модули за обучение на здравни специалисти по здравеопазването на граждани на трети държави и бежанци с оглед усъвършенстването и укрепването на уменията на здравните специалисти от първа линия, и ще насърчава прилагането на комплексен подход към здравното обслужване на граждани на трети държави и бежанци.

При укрепването на техните интеграционни политики държавите членки се приканват:

- да гарантират прилагането на интегриран подход, координирайки политиките за жилищно настаняване с равен достъп до заетост, здравеопазване и здравни услуги, и междусекторно взаимодействие, включително чрез укрепване на комуникацията между местното, регионалното и националното равнище;
- да създават мрежи от здравни специалисти с различни сфери на компетентност, например по психичното здраве на бежанци, особено по пост-травматичния стрес, в тясно взаимодействие със здравните органи, НПО и организации на здравните специалисти, за предотвратяване и ранно откриване на проблеми и за предоставяне на подкрепа и лечение.

4.1.5 Активно участие и социално приобщаване

Участието на самите граждани на трети държави в разработването и прилагането на интеграционни политики е от първостепенно значение за подобряване на тяхното участие и на резултатите от тяхната интеграция. Интеграцията не се свежда само до научаването на езика, намирането на жилище или постъпването на работа. Тя включва също така активно лично участие в местната, регионалната и националната общност, изграждане и поддържане на реални контакти между хората чрез социални, културни и спортни дейности и дори чрез политическо ангажиране.

При разработването на интеграционни политики на равнището на ЕС, на национално и на местно равнище, специално внимание следва да се отделя на въпросите, свързани с половете, положението на децата — включително непридружените и разделените

деца³⁹ — както и на потенциално уязвимите лица, в това число жертви на насилие, основано на пола, и лица от религиозни или етнически малцинства, които могат да срещнат дискриминация или непропорционални пречки пред интеграцията.

Комисията ще започне диалог с държавите членки, за да гарантира, че областите на загриженост, свързани с половото измерение и положението на жените мигранти, също биват отразявани в планираните политики и в инициативите за финансиране, включително действията, които се съфинансират от фондовете на ЕС⁴⁰.

Насърчаването на обмена с приемащото общество чрез доброволчески, спортни и културни дейности от самото начало улеснява диалога и взаимното разбирателство. То може да е полезно както за новопристигналите граждани на трети държави (като създава в тях чувството, че са част от новата общност и им помага да разберат неговите основни ценности и норми), така и за приемащото общество, като засилва приемането и помага за формирането на гостоприемно отношение. Спортни клубове, младежки и културни организации в ЕС вече активно привличат новопристигнали в своите дейности. Европейската доброволческа служба подпомага доброволческа работа, например в центрове за посрещане. По този начин тя създава връзки между кандидатите за убежище и млади европейци, и допринася за по-доброто разбиране на европейската култура и ценности от страна на кандидатите за убежище.

Законът закриля всеки в ЕС, независимо дали е гражданин на ЕС или не, от дискриминация на работното място или при достъп до работа въз основа на расов или етнически произход, религиозна принадлежност или убеждения, и от дискриминация в областта на образованието, социалната защита и достъпа до стоки и услуги въз основа на расов или етнически произход⁴¹. Прилагането на тези права трябва да бъде гарантирано от държавите членки и е необходимо скорошно съгласие по предложението на Комисията за допълване на рамката срещу дискриминация въз основа, наред с другото, на религиозна принадлежност⁴².

Борбата с дискриминацията и насърчаването на положителен подход към многообразието, както и борбата с расизма, ксенофобията и особено езика на омразата, както чрез прилагането на съответните правила на ЕС⁴³ и на националното законодателство, така и чрез целенасочени политически мерки, са и трябва да бъдат неразделна част от ефективните интеграционни политики.

Комисията:

– ще стартира проекти за насърчаване на межкултурния диалог, културното

³⁹ Виж Съобщение на Комисията относно актуалното състояние във връзка с изпълнението на приоритетните действия в рамките на Европейската програма за миграцията, COM(2016) 85 final.

⁴⁰ Консултативният комитет по равенство между половете (структура за управление, ръководена от Комисията) ще издаде тази година становище относно отразяването на равнопоставеността между половете в Европейската програма за миграцията.

⁴¹ Виж Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 г. и Директива 2000/78/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 г.

⁴² Виж: Предложение за Директива на Съвета за прилагане на принципа на равно третиране на лицата без оглед на религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация, COM/2008/0426 окончателен.

⁴³ Виж Рамково решение 2008/913/ПВР на Съвета от 28 ноември 2008 година относно борбата с определени форми и прояви на расизъм и ксенофобия посредством наказателното право.

многообразие и общите европейски ценности чрез култура, филми и изкуства („Творческа Европа“);

- ще стартира проекти за насърчаване на социалното приобщаване чрез младежки дейности и спорт („Еразъм+“);
- ще предложи в рамките на Европейската доброволческа служба по-голям приоритет да получат дейностите, насочени към интеграцията на бежанци и кандидати за убежище в техните приемащи общности;
- ще разработи наръчници и инструментариуми за практикуващи специалисти относно културната осведоменост и изразяване, межкултурния диалог, активното участие на гражданите на трети държави в политическия, социалния, културния и спортния живот на приемащите общности, и приноса на младежката работа;
- ще стартира проекти по различни фондове на ЕС за насърчаване на: участието в политическия, социалния, културния и спортния живот; социалното приобщаване чрез образование, обучение и младежки дейности; предотвратяването и борбата с дискриминацията, насилието по полов признак, расизма и ксенофобията, включително престъпленията мотивирани от омраза и езика на омразата, както и за поощряване на по-доброто разбирателство между общностите, включително религиозните общности;
- ще продължава да работи с Европейския парламент и Съвета за приемането на директивата за борба срещу дискриминацията.

При укрепването на техните интеграционни политики държавите членки се приканват:

- да насърчават обмена с приемащото общество от самото начало чрез доброволчески, спортни и културни дейности;
- да увеличават участието на граждани на трети държави в местни демократични структури;
- да инвестират в проекти и мерки за борба с предразсъдъците и стереотипите (например кампании за увеличаване на осведомеността, образователни програми);
- да въведат изцяло законодателството за борба с расизма и ксенофобията и за правата на жертвите, и строго да прилагат законодателството за равнопоставеност и борба с дискриминацията;
- да организират програми за гражданска ориентация за всички граждани на трети държави като начин за поощряване на интеграцията в приемащото общество и за насърчаване разбирането и зачитането на ценностите на ЕС.

4.2 Инструменти за подкрепа на интеграцията

4.2.1 Координация на политиките

Интеграцията на имигрантите е политически приоритет, който трябва да бъде следван не само в различни области на политиката, но и на различни равнища (на равнище ЕС и на национално, регионално и местно равнище) и чрез привличане на заинтересовани страни от неправителствения сектор (организации на гражданското общество, включително диаспори и мигрантски общности, както и организации на верска основа).

За справяне с горепосочените предизвикателства, ЕС следва да поеме по-голяма роля при осъществяването на координация и връзки между различните участници и заинтересовани страни в областта на интеграцията на имигранти. По тази причина Европейската комисия ще развие съществуващата Мрежа на националните точки за контакт по въпросите на интеграцията⁴⁴ в **Европейска мрежа за интеграция** с по-силна координираща роля и мандат за взаимно обучение. Комисията ще подпомага обмена между държавите членки в рамките на мрежата чрез целенасочени инициативи за обучение, като проучвателни посещения, партньорски прегледи, взаимопомощ и семинари за партньорско обучение по специфични аспекти на интеграцията. Мрежата ще насърчава сътрудничеството с националните, местните и регионалните органи, организациите на гражданското общество и други мрежи между държавите членки на равнището на ЕС в свързани области на политиката (заетост, образование, равенство и др.).

От 2009 г. съществува Форум за интеграция на европейско равнище⁴⁵ като платформа, в рамките на която гражданското общество и европейските институции могат да обсъждат различни интеграционни въпроси. След 2015 г. Форумът за интеграция прерасна в **Европейски форум за миграцията**, обхващайки по-широк кръг от теми, свързани също така с миграцията и убежището.

Освен това политическото сътрудничество на равнището на ЕС в областта на образованието, младежта, културата и спорта, както и заетостта и социалното приобщаване, е насочено към преодоляване на предизвикателствата, свързани с интеграцията на мигрантите. В контекста на Стратегията за растеж и заетост „Европа 2020“ са заложили цели в областта на образованието, заетостта и социалното приобщаване, насочени към наблюдението и насърчаването на структурните реформи. Резултатите от интеграцията на граждани на трети държави в държавите членки също така се анализират и наблюдават чрез докладите по страни и специфичните за всяка държава препоръки в рамките на Европейския семестър с акцент върху интеграцията в пазара на труда и в образованието, за да се насърчават по-добрите резултати и социалното приобщаване⁴⁶.

През ноември 2015 г. Съветът и Комисията решиха да засилят сътрудничеството в областта на приобщаващото образование, равенството, справедливостта, недискриминацията и насърчаването на граждански компетентности по стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението „Обучение и обучение 2020“⁴⁷ и Работния план на ЕС за младежта 2016—2018 г.⁴⁸

Освен това Комисията създаде партньорство по Програмата за градовете в ЕС, насочено към интеграцията на гражданите на трети държави, в което представители на Комисията, държавите членки, градовете и гражданското общество заедно ще развиват дейности за насърчаване на интеграцията. Тези усилия са подкрепени от създаването на политическа кръгла маса между Комисията и европейските градове за насърчаване на

⁴⁴ Виж <https://ec.europa.eu/migrant-integration/index.cfm?action=furl.go&go=/the-eu-and-integration/eu-actions-to-make-integration-work>.

⁴⁵ Форумът за интеграция беше създаден от Европейската комисия в сътрудничество с Европейския икономически и социален комитет.

⁴⁶ Виж http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_bg.htm.

⁴⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=URISERV:ef0016&from=BG>

⁴⁸ Виж <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13631-2015-INIT/bg/pdf>

дългосрочната интеграция⁴⁹. Общата цел е укрепване на диалога с местните и регионалните органи и гражданското общество (включително мигрантски общности и организации на диаспори) чрез редовни срещи за обсъждане на интеграционни политики и въпроси на финансирането.

4.2.2 Финансиране

Успехът на интеграционните политики зависи от обвързването на една стратегическа, координирана и многоизмерна рамка за политиката с адекватно финансово подпомагане.

ЕС е подпомагал действия за интеграция чрез целево финансиране и по-общо чрез инструменти, насочени към социалното и икономическо сближаване на държавите членки. През предишния цикъл (2007—2013 г.) бяха изразходвани 825 милиона евро по линия на Европейския фонд за интеграция. Средносрочната оценка на Европейския фонд за интеграция⁵⁰ показва, че в повечето държави членки без финансирането от Фонда тези проекти не биха се осъществили. В някои държави членки Фондът допринесе за укрепването и разширяването на дейности, осъществявани от НПО и местни организации в областта на интеграцията, и насърчи диалога и обмяна на идеи и добри практики между заинтересованите страни, участващи в интеграционния процес⁵¹. В допълнение към това целево подпомагане, държавите членки имаха възможност да ползват значителни суми от Структурните фондове за подпомагане на свързани с интеграцията мерки, насочени към подобряване на социалното приобщаване, достъпа до образование и до пазара на труда за гражданите на трети държави. Например Европейският социален фонд (ЕСФ) съфинансира действия, които бяха от полза за над 5 милиона такива граждани⁵². Посоченото финансиране представляваше обаче само част от всички инвестиции, осъществени в държавите членки.

По сегашната многогодишна финансова рамка (МФР) за периода 2014—2020 г. държавите членки са заделили 765 милиона евро за интеграция по съответните национални програми за убежище, интеграция и миграция. Тази сума показва известно намаление спрямо предишния период, а всъщност потребностите са по-големи и сега сумата се оказва неадекватна за настоящата ситуация, предвид общия размер на инвестициите, които трябва да направят държавите членки.

Именно в този контекст председателят Юнкер заяви в своята реч за състоянието на Европейския съюз⁵³, че държавите членки следва да преразгледат своите политики за подпомагане, интеграция и приобщаване, и пое ангажимент Комисията да разгледа начини за подкрепа на тези усилия чрез фондовете на ЕС. Службите на Комисията се отзоваха, като анализираха потенциала на различните фондове под споделено управление за подпомагане на интеграцията, както и възможностите за включване на

⁴⁹ Виж http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2016/04/04-05-2016-long-term-management-of-migratory-flows-a-new-partnership-between-the-commission-and-european-cities.

⁵⁰ Виж <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0847&from=BG>

⁵¹ Проектите бяха насочени основно към езиково обучение, гражданска ориентация, улесняване на достъпа до пазара на труда, обмен с приемащото общество и межкултурен диалог, изграждане на капацитета на участници в интеграцията, включително разработване на инструменти и показатели.

⁵² Други фондове, като „Еразъм+“, финансираха над 200 проекта през периода 2014—2015 г., насочени към бежанци или към преодоляване на предизвикателствата, свързани с приобщаването на бежанци.

⁵³ Виж http://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/state_of_the_union_2015_en.pdf.

международни финансови институции. Комисията изготви ръководства за да подпомогне държавите членки в усъвършенстването на стратегическото и координирано използване на съответните фондове на ЕС с цел постигане на по-бързи и по-ефективни резултати на по места⁵⁴.

През настоящия програмен период държавите членки могат да ползват значителни средства по европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИ фондове), които предлагат съществени възможности за подпомагането на интеграционни мерки. По-конкретно, Европейският социален фонд (ЕСФ) и Европейският фонд за регионално развитие (ЕФРР) подпомагат инвестиции, свързани със социалното приобщаване, образованието и пазара на труда⁵⁵. Например по ЕСФ държавите членки могат да ползват общо 21 милиарда евро за насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и дискриминацията, а по ЕФРР за държавите членки са предвидени 21,4 милиарда евро. ЕФРР може да участва в мерки за подпомагане на инвестиции в инфраструктура за образование, социално приобщаване, икономическо и социално възстановяване на най-нуждаещите се градски и селски общности, включително чрез Програмата за иновативни действия в сферата на градското развитие⁵⁶.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) може да допринесе за подпомагане на интеграцията чрез приоритет „Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селски райони“, който възлиза общо на 14,4 милиарда евро и включва възможности за създаване на работни места, както и за предоставяне на основни услуги и действия за социално приобщаване.⁵⁷

Комисията работи активно със съответните заинтересовани страни, за да гарантира, че всички инструменти за финансиране се използват в пълния им потенциал и по интегриран и стратегически координиран начин. Тя насърчава обмена на опит между участници и фондове, както и укрепването на капацитета на съответните участници за постигане на последователен подход. Интензивен диалог и взаимно обучение вече се

⁵⁴ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/docs/synergies_between_amif_and_other_eu_funds_in_relation_to_migrants_en.pdf и <http://ec.europa.eu/esf/BlobServlet?docId=14499&langId=en>.

⁵⁵ Налично е също така финансиране и по двата фонда за изграждане на капацитет, добро управление и подкрепа за МСП, което също може да е част от общите инвестиции за подпомагане на интеграцията на граждани на трети държави.

⁵⁶ През 2015 г. Комисията издаде специални насоки до държавите членки за преодоляване на образователната и жилищната сегрегация на маргинализирани общности, включително мигранти, чрез програмите по ЕСИФ. Виж

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/thematic_guidance_fiche_segregation_en.pdf

⁵⁷ В рамките на европейските структурни и инвестиционни фондове Европейският фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) може да допринесе за социалната интеграция на мигранти чрез предоставяне на професионално обучение и образование и на подкрепа за започване на дейност, ако желаят да станат самонаети. ЕФМДР също така може да подпомогне изпълнението на интегрирани стратегии за местно развитие, които могат наред с другото да предоставят широк набор от услуги за мигранти. Фондът за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (FEAD) може да подкрепя предоставянето на основна материална помощ и/или мерки за социално приобщаване на граждани на трети държави, ако те са част от целевата група, определена на национално равнище. Еразмус+ осигурява на държавите членки 400 млн. евро за подобряване на социалното приобщаване чрез образование. ЕС е финансирал изследвания върху интеграцията на мигранти по Седмата рамкова програма и по „Хоризонт 2020“. За преглед на най-важните констатации от съответните резултати и на най-важните констатации виж ЕК, *Policy Review Research on Migration: Facing Realities and Maximising Opportunities* (Преглед на политиката — Изследване върху миграцията: посрещане на реалностите и максимизиране на възможностите), 2016 г., стр. 51—87.

осъществява чрез Комитета на ФУМИ-ФВС⁵⁸. Друг пример е новосъздадената Транснационална мрежа за сътрудничество по миграцията на ЕСФ, която обединява управляващи органи по ЕСФ, социални партньори и други важни участници за обмен на опит по начините за най-добро използване на финансирането от ЕСФ (включително в контекста на синергичните взаимодействия с ФУМИ) за интеграцията на граждани на трети държави. Комисията ще продължи да задълбочава своя стратегически диалог с отделните държави членки чрез целеви срещи и чрез предоставянето на индивидуализирани насоки за максимално използване на наличното финансиране и за проучване на допълнителни възможности по съществуващите програми.

Освен това Комисията ще продължи да насърчава държавите членки, регионалните и местните органи, както и социалните партньори и неправителствените организации за това да използват в най-пълна степен партньорските механизми при прилагането на фондовете на ЕС⁵⁹. Държавите членки следва да създават максимално широки възможности на организациите, особено тези с иновативни подходи, за участие в поканите за предложения по националните програми по тези фондове.

Накрая, Комисията се стреми да засили финансовата подкрепа от ЕС към държавите членки за интеграцията на граждани на трети държави по фонд „Убежище, миграция и интеграция“ в контекста на проектобюджета за 2017 г.

5. СЛЕДВАЩИ СТЪПКИ

С настоящия План на ЕС за действие относно интеграцията Комисията определя приоритетите на политиката и инструментите за конкретни действия, които следва да бъдат предприети на равнището на ЕС в подкрепа на действията по интеграция на равнището на държавите членки с оглед на по-нататъшното развитие и укрепване на интеграционните политики в ЕС. Предвид усилията ни за изграждане на по-устойчиви, сплотени и в крайна сметка по-силни общества дойде време за увеличаване на усилията във всички аспекти. Комисията ще продължава да включва приоритетно интеграцията на имигранти, недискриминацията и приобщаването във всички важни политически действия и области, очаквайки същото от държавите членки.

Освен това Комисията ще продължи да наблюдава интеграционните политики и резултатите от интеграцията чрез надграждане и доразвиване на сегашните инструменти и показатели, включително чрез по-нататъшно укрепване на сътрудничеството със съответните участници⁶⁰. На тази основа Комисията ще

⁵⁸ Фонд „Вътрешна сигурност“.

⁵⁹ В съответствие с разпоредбите на Делегиран регламент № 240/2014 на Комисията от 7 януари 2014 година относно Европейски кодекс на поведение за партньорство в рамките на европейските структурни и инвестиционни фондове, ОВ L 74, 14.3.2014 г., стр. 1–7.

⁶⁰ Например ЕС и ОИСР започнаха съвместно международно сравнение на резултатите от интеграцията, предоставящо на тези, които определят политиките, възможност да съпоставят резултатите за своята страна с резултатите на други страни и да набележат добри практики. ОИСР/Европейски съюз, 2015 г., „Показатели за интеграцията на имигранти за 2015 г. Заселване“. Резултатите от интеграцията на местно равнище също ще бъдат анализирани в бъдеще. Агенцията на ЕС за основните права понастоящем работи по наблюдението на социалното приобщаване и участието на мигранти и техните потомци в обществото от гледна точка на основните права и през 2017 г. ще публикува резултатите от втората вълна на най-голямото проучване в ЕС върху опита по отношение на дискриминацията, виктимизацията в резултат на престъпления, мотивирани от омраза, и участието на мигранти и малцинства в обществения живот (EU-MIDIS II).

продължи да анализира резултатите от интеграцията на гражданите на трети държави и да предоставя насоки, където е целесъобразно, на държавите членки в рамките на Европейския семестър⁶¹.

Държавите членки се приканват да осъвременят и укрепят своите политики за интеграция на законно пребиваващи граждани на трети държави, като използват за основа настоящия план за действие, при отчитане на новите и бъдещите предизвикателства, и да гарантират, че всички съответни политики подкрепят целта за изграждане на по-сплотени общества. Държавите членки следва също така да извършат стратегически анализ на възможностите за допълване на финансирането за интеграция по ФУМИ със съвременно насочване на друго приложимо финансово подпомагане по програмите по линия на ЕСИ фондовете и други финансови инструменти на ЕС в подкрепа на техните интеграционни цели и за засилване на синергичните взаимодействия и взаимното допълване между различни области и равнища на политиката.

Комисията ще извършва редовни прегледи на изпълнението на действията, представени в настоящия план, ще идентифицира необходимите допълнителни действия и ще докладва на Европейския парламент и на Съвета.

ПЪЛЕН ПРЕГЛЕД НА ДЕЙСТВИЯТА, ПРЕДВИДЕНИ НА РАВНИЩЕТО НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2016—2017 г.

	Действия на равнище ЕС за подпомагане на ДЧ	Ориентиран времеви хоризонт	Основни участници
Мерки преди заминаване и преди пристигане	Стартиране на проекти за подпомагане на ефективни мерки преди пристигане и преди заминаване, включително в контекста на програми за презаселване (напр. езиково обучение, информация за културата и ценностите на страната по местоназначение и др.) по ФУМИ.	2016/2017 г.	ЕК, ДЧ, гражданско общество, трети страни
	Взаимодействие с държавите членки за укрепване на сътрудничеството с избрани трети държави по мерките преди заминаване съгласно плана за действие от Валета.	2016 г.	ЕК, ДЧ, трети страни
	Новата Агенция на ЕС в областта на убежището ще улеснява обмена на най-добри практики в областта на интеграционните мерки преди заминаване.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ
	Осигуряване на уеб-базирано езиково оценяване и обучение чрез програмата Еразъм+ за около 100 000	2016 г.	ЕК

⁶¹ Виж специфичните за всяка държава препоръки за 2016 г., приети на 18 май 2016 г.: http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_bg.htm.

Образование	новопристигнали граждани на трети държави, особено бежанци.		
	Подпомагане на мероприятия за партньорско обучение на национални и регионални органи по темите: класове за добре дошли, оценка на уменията и владеенето на език, подпомагане на непродружени деца, межкултурно опознаване, признаване на образователните квалификации и интеграция в системата на висшето образование.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ
	Създаване на европейски политически мрежи за изследователи, практикуващи специалисти и вземащи решения на местно и регионално равнище за обмен на добри практики по интеграцията на новопристигнали лица чрез официално и неофициално образование.	2017 г.	ЕК
	Премахване на пречките пред участието на момчета и момичета — граждани на трети страни, в ранно образование чрез разработване на Европейска рамка за качество за образованието и грижите в ранна детска възраст (ОГРДВ), включително подпомагане и предоставяне на помощ за подкрепа на персонала на ОГРДВ за съобразяване със специфичните обстоятелства на семействата.	2016 г.	ЕК, ДЧ
	Подкрепа за повишаването на квалификацията на лица с недостатъчни умения или ниска квалификация в контекста на новата европейска програма за умения.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ
	Финансиране на транснационални проекти и партньорства в помощ на приобщаващото образование, обучението и младежките дейности със специален акцент върху дейностите, свързани с миграцията и межкултурния диалог по Еразъм+.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ, гражданско общество
	Продължаване на анализа на резултатите от интеграцията на граждани на трети държави в рамките на Европейския семестър.	Ежегодно	ЕК
	Подкрепа за учители и училищен персонал относно начините за насърчаване на приобщаващото образование и посрещане на специфичните потребности на учениците мигранти и на интеграцията на бежанци чрез онлайн курсове и дейности за професионално развитие с използване на онлайн платформата School Education Gateway.	2016 г.	ЕК
Пазар на труда и професионално	Разработване на „Набор от инструменти за умения за граждани на трети държави“ по новата европейска програма за умения в помощ на своевременното установяване на	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ

обучение	уменията и квалификацията на кандидати за убежище, бежанци и граждани на трети държави.		
	Подобряване на признаването на академичните квалификации на граждани на трети държави чрез следните и други действия: <ul style="list-style-type: none"> – обучение на персонала в приемателните центрове с оглед по-бързото започване на процедурите за признаване; – подобряване на достъпа до процедури за признаване на академичните квалификации на лицата, ползващи се от международна закрила; – усъвършенстване на комуникационните канали за споделяне на информация между центрoвете ENIC-NARIC и съответните заинтересовани страни, включително НПО, които осъществяват образователни дейности в приемателни центрове; – разработване на инструментариум, предназначен за проверяващите доказателствата, с цел подпомагане на признаването на академичните квалификации на бежанци. 	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ
	Подобряване на прозрачността и разбирането на квалификациите, придобити в трети държави, чрез преразглеждане на Европейската квалификационна рамка (предложение за препоръка на Съвета, приета по новата европейска програма за умения), което ще усъвършенства нейното прилагане и разшири обхвата ѝ с включване на възможността за установяване на връзки с квалификационни мрежи в други региони по света.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ
	Финансиране на проекти за насърчаване на бърза интеграция в пазара на труда и професионално обучение (напр. чрез оценка и валидиране на умения, езиково обучение с акцент върху заетостта, обучение на работното място) и на интеграцията на бежанци и жени в пазара на труда (Програма за заетост и социални иновации/ФУМИ).	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ гражданско общество
	Насърчаване на споделянето на добри практики за интеграция в пазара на труда чрез съществуващи мрежи и програми (Европейска мрежа на публичните служби за заетост, координатори на „Младежка гаранция“, Програма за взаимно обучение и Европейска мрежа за развитие на селските райони).	2016 г.	ЕК, ДЧ

	Разработване на онлайн база данни с обещаващи практики за интеграция в пазара на труда на бежанци и на кандидати за убежище, като ресурс за инициаторите на политики в държавите членки.	2016 г.	ЕК, ДЧ
	Science4Refugee: инициатива за насочване на бежанци и кандидати за убежище с подходяща научна подготовка към университети и изследователски институции в ЕС.	2016-2017 г.	ЕК
	Предоставяне на финансиране за укрепване на капацитета на общините и местните органи по отношение на практиките за приемане и интеграция на бежанци с акцент върху интеграцията в пазара на труда.	2016/2017 г.	ЕК, ДЧ, МРО
	Продължаване на анализа на резултатите от интеграцията на граждани на трети държави в рамките на Европейския семестър.	Ежегодно	ЕК
	Подобряване на дейностите сред уязвими млади хора, незаети с работа, учене или обучение, включително тези с мигрантски произход, чрез схемите „Младежка гаранция“.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ
	Идентифициране на най-добри практики за насърчаване и подпомагане на предприемаческата инициативност на бежанците и финансиране на пилотни проекти за тяхното разпространение.	2016 г.	ЕК, ДЧ
	Конкурс за социални иновации и награждаване на иновации, свързани с продукти, технологии, услуги и модели, които могат да подпомогнат интеграцията на бежанци и други граждани на трети държави.	2016 г.	ЕК, частен сектор
	Насърчаване на споделянето на обещаващи практики за интеграция в ПОО и партньорско обучение чрез съществуващи политически инициативи и програми (Европейски алианс за професионална подготовка, Европейски пакт за младежта, „Еразъм+“, Образование и обучение 2010).	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ, частен сектор
Достъп до основни услуги	Насърчаване на използването на фондовете на ЕС за инфраструктури за приемане, образование, жилищно настаняване, здравно и социално осигуряване на граждани на трети държави.	2016-2017 г.	ЕК
	Укрепване на сътрудничеството с Европейската инвестиционна банка с оглед на осигуряването на финансиране на бази за временно настаняване и здравно обслужване на новопристигнали граждани на трети държави и социални жилища.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ, ЕИБ
	Насърчаване на партньорското обучение между държавите членки относно	2017 г.	ЕК, ДЧ

	начините за преодоляване на предизвикателствата, свързани с жилищното настаняване.		
	Подпомагане на най-добрите практики за предоставянето на грижи на уязвими граждани на трети държави и бежанци, включително жени, деца и по-възрастни лица по Здравната програма (Годишен работен план за 2016 г.).	2016 г.	ЕК, ДЧ, заинтересовани страни в сферата на здравеопазването
	Разработване на пилотни модули за обучение на здравни специалисти и служители на правоприлагащите органи по въпросите на здравеопазването на граждани на трети държави и бежанци с оглед на усъвършенстването и укрепването на уменията на здравните специалисти от първа линия и насърчаване на комплексен подход към предоставянето на здравни грижи.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ, заинтересовани страни в сферата на здравеопазването
Активно участие и социално приобщаване	Разработване на наръчници и инструментариуми за практикуващи специалисти относно културната осведоменост и изразяване, межкултурния диалог, активното участие на гражданите на трети държави в политическия, социалния, културния и спортния живот на приемащите общности, и приноса на работата сред младежите.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ, заинтересовани страни в сферата на образованието
	Стартиране на проекти за насърчаване на межкултурния диалог и европейските ценности чрез култура, филми и изкуства („Творческа Европа“).	2016 г.	ЕК, ДЧ, гражданско общество
	Финансиране на проекти за насърчаване на участието на граждани на трети държави в политическия, спортния и културния живот по ФУМИ.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ, гражданско общество
	Финансиране на мрежи от градове, побратимяване на градове и проекти на гражданското общество относно гражданското участие, включително за граждани на трети държави по програма „Европа за гражданите“.	2016-2020 г.	ЕК, ДЧ, МРО, гражданско общество
	Преодоляване на ксенофобията чрез увеличаване на осведомеността и насърчаване на най-добрите практики за борба с ксенофобските актове и изказвания в контекста на новосъздадената Група на ЕС на високо равнище за борба с расизма, ксенофобията и другите форми на нетърпимост.	След 2016 г.	ЕК, ДЧ, гражданско общество
	Насърчаване на проекти за интеграция на бежанци по линия на Европейската доброволческа служба (част от програма „Еразъм+“).	2016 г.	ЕК, ДЧ, гражданско общество
	Финансиране на проекти за предотвратяване и борба с расизма и ксенофобията, включително престъпленията, мотивирани от омраза,	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ, гражданско общество

	и езика на омразата, за създаване на по-добро разбирателство между общностите, и поощряване на междурелигиозни и межкултурни дейности и проекти, както и на НПО в ЕС, борещи се с дискриминацията по програма REC.		
	Създаване на единен електронен портал за информация относно съответното финансиране от ЕС в подкрепа на проекти и инициативи за поощряване на толерантността и за борба с расизма, ксенофобията и дискриминацията.	2016 г.	ЕК
	Финансиране на проекти за разпространяване и възпроизвеждане на най-добри практики за насърчаване на социалното приобщаване на най-близко до гражданите ниво.	2016-2017 г.	ЕК
	Разработване на инструментариум за инициатори на политики и работници сред младежта относно приноса на работата сред младежите и на официалното и неофициалното образование към интеграцията.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ, заинтересовани страни в сферата на образованието
	Финансиране на транснационални културни и аудиовизуални проекти в подкрепа на интеграцията на бежанци по програма „Творческа Европа“.	2016 г.	ЕК, гражданско общество
	Стартиране на проекти за насърчаване на социалното приобщаване чрез младежки дейности и спорт по програма „Еразъм+“.	2016 г.	ЕК, ДЧ, гражданско общество
	Финансиране на проекти за ранна идентификация, закрила и интеграция на жертви на трафик на хора сред гражданите на трети държави, включително с акцент върху децата и непридружените деца по ФУМИ.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ, гражданско общество
	Продължаване на работата с Европейския парламент и Съвета за приемането на директивата срещу дискриминацията.		
	Идентифициране и разпространение на добри практики за подпомагане на жени.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ, гражданско общество
Инструменти за координация, финансиране и наблюдение	Укрепване на Мрежата на националните точки за контакт по въпросите на интеграцията и преобразуване на тази мрежа в „Европейска мрежа за интеграция“ за насърчаване на взаимното обучение между държавите членки.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ
	Насърчаване на сътрудничеството между различните равнища на управление чрез партньорство в рамките на Програмата на ЕС за градско развитие, с акцент върху интеграцията на гражданите на трети държави.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ, МРО,
	Подпомагане на иновативни действия на местно равнище чрез целево	2016-2017 г.	ЕК, МРО

	финансиране, включително чрез Програмата за иновативни действия в сферата на градското развитие.		
	Усъвършенстване на координацията и стратегическо съгласуване на съответните финансови инструменти на ЕС с цел увеличаване на въздействието на подкрепата от ЕС върху цялостната интеграция на граждани на трети държави.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ
	Укрепване на сътрудничеството чрез специализиран обмен и посещения между отговорните национални органи по съответните фондове на ЕС.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ
	В контекста на принципа на партньорство и споделена отговорност, укрепване на участието на съответните заинтересовани страни, включително чрез подпомагане на обмена на опит между различни участници относно използването на средства от ЕСФ за интеграцията на бежанци чрез Транснационалната мрежа на ЕСФ за сътрудничество по въпросите на миграцията.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ, други участници
	Събиране на допълнителни данни за интеграцията на равнището на ЕС, включително чрез наблюдение на резултатите от интеграцията на местно равнище.	2016-2017 г.	ЕК, ДЧ, както и в сътрудничество с ОИСР
	Наблюдение на социалното приобщаване и на участието в обществото на мигранти — граждани на трети държави, от гледна точка на основните права.	2016 г.	Агенция на ЕС за основните права